

T.C.

ANTALYA

3. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO :

KARAR NO :

VEKİLLERİ : AV. AHMET AKSARI-UETS[

AV. TUNCAY KOÇ-

AV. BURAK TUNCAL

DAVALI : TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

MÜDAHİL : TURKUAZ LİNYİT KÖMÜR İŞLETMELERİ ANONİM ŞİRKETİ (Davalı)

VEKİLİ : AV. KEREM CANBAZOĞLU-UETS

DAVANIN ÖZETİ : Antalya ili Korkuteli ilçesi Dereköy Mahallesi Başpınar mevkinde bulunan 33.9514 Ha sulu mutlak tarım arazisi, 5.4822 Ha dikili tarım arazisi olmak üzere toplam 39.4336 Ha alanın tarım dışı kullanımını uygun gören Antalya Toprak Koruma Kurulunun 26/10/2020 tarihli 2020/-09/7 sayılı kararının, hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek yürütmesinin durdurulması ve iptali istenilmektedir.

SAVUNMANIN ÖZETİ :Dava konusu işlem nedeniyle davacıların herhangi bir menfaatinin ihlal edilmediği, bu nedenle dava ehliyetlerinin bulunmadığı, dava konusu işlemin icrai niteliğinin bulunmadığı, söz konusu yerin tarım dışı amaçlı kullanıma ayrılması kararının Bakanlık tarafından verileceği, dava konusu işlemin mevzuat hükümleri çerçevesinde, hukuka uygun bir şekilde tesis edildiği belirtilerek yürütmenin durdurulması isteminin ve davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

MÜDAHİL BEYAN ÖZETİ : Bakılan davanın şirketin hukuki menfaatlerine etkisi bulunduğu belirtilerek savunma hakkının kullanılabilmesi amacıyla katılma isteminin kabul edilmesi istenilmektedir.

TÜRKMİLLETİADINA

Karar veren Antalya 3. İdare Mahkemesi'nce dosya tekemmül ettiğiinden yürütmenin durdurulması istemi hakkında bir karar verilmeksizin işin esasına geçilerek gereği görüşüldü:

Dava, Antalya ili Korkuteli ilçesi Dereköy Mahallesi Başpınar mevkinde bulunan 33.9514 Ha sulu mutlak tarım arazisi, 5.4822 Ha dikili tarım arazisi olmak üzere toplam 39.4336 Ha alanın tarım dışı kullanımını uygun gören Antalya Toprak Koruma Kurulunun 26/10/2020 tarihli 2020/-

T.C.

ANTALYA

3. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO :

KARAR NO :

09/7 sayılı kararının iptali istemiyle açılmıştır.

Davacıönünden;

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 31. maddesinin 1. fıkrasında, feragat ile ilgili olarak 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na göndermede bulunulmuş, 1.10.2011 tarihinde yürürlüğe giren 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 447. maddesinin 2. fıkrasında, "Mevzuatta, yürürlükten kaldırılan 18/6/1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'na yapılan yollamalar, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun bu hükümlerin karşılığını oluşturan maddelerine yapılmış sayılır." hükmü getirilmiştir.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 307. maddesinde, feragat, "davacının, talep sonucundan kısmen veya tamamen vazgeçmesi." olarak tanımlanmış; 311.maddesinde ise feragatin, kesin hüküm gibi hukuki sonuç doğuracağı hükmüne yer verilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden, davacı asıltarafından, 10.11.2022 tarihinde Mahkememiz kaydına giren dilekçeyle davadan feragat edildiği böylece anılan davacı yönünden davanın konusuz kaldığı anlaşılmıştır.

Diğer davacılar yönünden ise;

3213 sayılı Maden Kanunu'nun "Madencilik faaliyetlerinde izinler" başlıklı **7.maddesinde;** "(...)Maden arama faaliyetleri, bu Kanunda sayılanlar dışında herhangi bir izne tâbi değildir.İşletme faaliyetleri ise, bu Kanuna göre Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliğe göre yürütülür.

Madencilik faaliyetleri ile Devlet ve il yolları, otoyollar, demir yolları, havaalanı, liman, baraj, enerji tesisleri, petrol, doğalgaz, jeotermal boru hatları, su isale hatları gibi kamu yararı niteliği taşıyan ya da gerçek veya tüzel kişilere ait diğer yatırımların birbirlerini engellemesi, maden işletme faaliyetinin yapılamaz hale gelmesi, yatırım için başka alternatif alanların bulunamaması durumunda, madencilik faaliyeti ve yatırımla ilgili karar, kamu yararı açısından yatırımların önceliği ve önemini tespit etmek üzere, ilgili Bakanlığın uygun görüşü alınarak Bakanlık tarafından verilir. Bakanlık tarafından alınan bu kararlar, kamu yararı kararı yerine geçer(..)" hükmü yer almaktadır.

21/09/2017 tarih ve 30187sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren **Maden Yönetmeliği'nin** "Tarım arazilerinde madencilik faaliyetleri" başlıklı **115.maddesinde** ise; " (1) *Tarım arazilerinde madencilik faaliyetleri yapılabilmesi için 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun 13'üncü maddesi gereğince Bakanlıkça kamu yararı kararı alınması gereklidir. Bu bağlamda ruhsat sahibinin kamu yararı kararı alınması için Bakanlığa bir dilekçe ve Bakanlıkça istenmesi uygun görülen evrak ile birlikte müracaatta bulunması gerekir,*(2) Bakanlık yapılan müracaatı öncelikle evrak üzerinde inceler, eksik veya yanlış evrak varsa müracaat sahibine bildirir. Belgeler tamamlanıncaya kadar talep değerlendirmeye alınmaz. Evrakın tam olması halinde, Bakanlıkça oluşturulan bir heyet tarafından arazi üzerinde gerekli incelemeler yapılarak, talep edilen araziye ilişkin Bakanlıkça kamu yararı kararı alınıp alınmamasına ilişkin olarak bir rapor tanzim edilir. Bakanlık, evrak yönünden yaptığı inceleme sonucunda değerlendirmeye aldığı kamu yararı kararı alınması taleplerini değerlendirmeye aldığı tarihten itibaren en geç iki ay içinde sonuçlandırır,(3) Maden arama ruhsatı sahibi, işletme ruhsatı almak üzere Bakanlığa yaptığı başvuru sırasında bir dilekçe ile Bakanlıktan işletme ruhsatı için incelemede bulunacak Bakanlık heyetinin araziye işletme ruhsatı dışında kamu yararı kararı alınması açısından da incelemesini talep edebilir. Bu durumda işletme ruhsatı için incelemede bulunacak Bakanlık heyeti araziye işletme ruhsatı dışında kamu yararı kararı alınması açısından da inceleyerek gerekli raporları tanzim eder." düzenlemesine yer verilmiştir.

5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun "Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımı" başlıklı **13.maddesinde;**" Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım

T.C.

ANTALYA

3. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO :

KARAR NO :

arazileri ile sulu tarım arazileri tarımsal üretim amacı dışında kullanılamaz. Ancağ, alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla;

.....

ç) İlgili bakanlık tarafından kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetleri,

....

için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebilir. (Ek cümle: 31/1/2007-5578/3 md.) Bakanlık bu yetkisini valiliklere devredebilir. Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri dışında kalan tarım arazileri; toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile valilikler tarafından tarım dışı kullanımlara tahsis edilebilir.(...)Birinci fıkranın (c) ve (ç) bentleri kapsamında izin alan işletmeciler, faaliyetlerini çevre ve tarım arazilerine zarar vermeyecek şekilde yürütmekle ve kendilerine tahsis edilen yerleri tahsis süresi bitiminde eski vasfına getirmekle yükümlüdürler. *Bu madde kapsamında valiliklerce verilen kararlara yapılan itirazlar, Bakanlık tarafından değerlendirilerek karara bağlanır.* Tarım arazilerinin korunması ve amaç dışı kullanımına dair uygulamaların usûl ve esasları yönetmelikle düzenlenir." hükmü getirilmiştir.

09/12/2017 tarih ve 30265 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren **Tarım Arazilerinin Korunması, Kullanılması ve Planlanmasına Dair Yönetmeliğın** "Tanımlar" başlıklı **3.maddesinin** (h) bendinde; "Kamu yararı kararı: Bakanlıklarca yatırım programına alınmış yatırımlar veya insan, toplum ve çevre ilişkilerinde dengeyi bozucu nitelikte olmayan, ekonomik, ekolojik ve toplumsal kayıplar bakımından toplum aleyhine sonuçlar doğurmayan, kişiler ve toplum yararı birlikte gözetilerek ilgili bakanlık tarafından alınan kararı", (i) bendinde;"Kurul: Toprak Koruma Kurulu", (v) bendinde; "Tarımsal arazi kullanım bütünlüğü: Tarım arazisinin tarım dışı amaçlı kullanım taleplerinde imarlı alana, karayoluna, köy/mahalle ulaşım yollarına veya tarım dışı alana sınırdaş olmayan, çevresinde bulunan arazilerin tamamı tarımsal üretimde kullanılan arazileri" şeklinde tanımlanmış, "Toprak koruma kurulunun çalışma usul ve esasları" başlıklı **6.maddesinin** (f) bendinde ise; "Tarım dışı amaçlı kullanım talebi, toplulaştırma projelerinin veya etüt raporunda çevre tarım arazilerindeki tarımsal kullanım bütünlüğünü bozacak durumda olması halinde Kurul gündemine alınmaz ve valilik tarafından doğrudan reddedileceğı" belirtilmiş, "Toprak ve arazi varlığının belirlenmesi" başlıklı **7.maddesinin 3'üncü fıkrasında** ise; "Arazi etüt raporu; arazinin kullanım şekli, sınıfı, toprak ve tarımsal özellikleri ve çevre arazilerle tarımsal arazi kullanım bütünlüğü, arazi toplulaştırma projesi içerisinde olup olmadığı göz önüne alınarak Bakanlık tarafından belirlenen standartlara uygun olarak hazırlanır. Arazi etüdü, Bakanlığın hizmet içi eğitiminden geçmiş en az iki ziraat mühendisi tarafından yapılır ve raporlar il müdürü tarafından onanır. Bu raporda, tarımsal potansiyeli düşük alanların veya bu amaçla planlanmış alternatif alanların olup olmadığı ile toprak koruma ve arazi değerlendirilmesine yönelik proje ihtiyacı da belirlenir." düzenlemesi getirilmiş, "Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımı" başlıklı **12.maddesinde**; "(1) Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri, sulu tarım arazileri alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla;

....

ç) İlgili bakanlık tarafından kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetleri,

....

için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projesine uyulması kaydıyla Bakanlık tarafından izin verilebilir. Bakanlık bu yetkisini valiliklere devredebileceğı" belirtildikten sonra, **aynı Yönetmelik maddesinin 5.fıkrasında ise**; " Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri dışında kalan tarım arazileri için toprak koruma

T.C.

ANTALYA

3. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO :

KARAR NO :

projesine uyulması, çevre arazilerdeki tarımsal kullanım bütünlüğünü bozmaması kaydıyla valilikler tarafından tarım dışı amaçla kullanım izni verilebileceği" belirtilmiş, "Amaç dışı kullanım taleplerinin değerlendirilmesi" başlıklı **14.maddesinde** ise; "(1) Tarım dışı amaçla kullanılmak üzere talep edilen yerler için il müdürlüğü; arazi sınıfı, kullanım şekilleri, diğer tarımsal özellikleri ile çevre arazilerle ilişkisini, TAD Portal ve mahallinde yapılan inceleme sonucu arazi etüt raporu düzenler,(2) Arazinin mutlak tarım arazisi, özel ürün arazisi, dikili tarım arazisi ve sulu tarım arazisi ile özellikleri itibarıyla marjinal tarım arazisi olmakla birlikte çevre arazilerdeki tarımsal kullanım bütünlüğünü veya toplulaştırma projesi bütünlüğünü bozacak durumda olan araziler ve alternatifi olduğu belgelendirilen taleplere valilikler tarafından tarım dışı amaçla kullanım izni verilmez(...)" hükmü getirilmiş, "İtiraz" başlıklı **15.maddesinde** de; "Bakanlık veya valilikçe bu Yönetmelik kapsamındaki karara bağlanan işlemler ile etüt raporlarına bir defaya mahsus olmak üzere itiraz hakkı bulunmaktadır. İtirazlar, karar tarihini izleyen bir yıl içerisinde Bakanlığa iletmek üzere valiliklere yapılır. Bakanlık, itirazları inceleyerek karara bağlar. Bu karar kesin olup gereği için valiliğe gönderilir." düzenlemesi getirilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden; Antalya İli, Korkuteli İlçesi, Dereköy Yaylasında kain ve Dereköy Mahallesinde yerleşik olan davacıların mülkiyeti ve kullanımında olan 33,9514 hektar Sulu Mutlak Tarım Arazisi ve 5,4822 hektar Dikili Tarım Arazisini kapsayan toplam 39,4336 hektar alan için Antalya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Teknik Ekibi tarafından hazırlanan 13.07.020 tarihli Etüt Raporunda tarım dışı amaçla kullanımına izin verilmesi halinde,Tarımsal Bütünlüğün Bozulmayacağı da belirtilerek konunun Antalya Toprak Koruma Kurulu'na iletildiği, rapor, Kurulda incelenip değerlendirildikten sonra kuruldaki üyelerin bir kısmının katılmaması, katılan üyelerden ikisinin olumsuz oy vermesi neticesinde "Tarım Dışı Amaçla Kullanımının Uygun Olduğuna" dair 16/10/2020 tarih ve 2020-09/7Sayılı işleminin iptal edilmesi istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlığın çözümü teknik bilgi ve incelemeyi gerektirdiğinden, Mahkememizin 21/04/2021 tarihli kararıyla mahallinde keşif ve bilirkişi incelemesi yapılmasına karar verilmiş olup, 30.06.2021 tarihinde yapılan keşif sonrası düzenlenen bilirkişi raporunda özetle; "

- Dava konusu alanın, Dereköy Mahallesinin yaylası konumunda olup, sulu koşullarda hububat yem bitkisi, sebze ve meyve (Erik, Kayısı, Vişne, Kiraz) yetiştiriciliği ile yoğun şekilde arıcılık ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği yapılan bir alan olduğu,

- Tapu kayıtları ile taşınmazların mevkii ve özellikleri dikkate alındığında üzerinde açık tarla sebze yetiştiriciliği, meyve yetiştiriciliğinin yapıldığı bir kısmında hububat ve yem bitkisi yetiştiriciliğinin yapıldığı, alanın bir kısmı sulu tarla, bir kısmı kapama meyve bahçesi vasıflı olduğu,tüm alan dikkate alındığında sulu tarla vasıflı arazilerin "sulu mutlak tarım arazisi", kapama meyve bahçesi vasıflı olanlar ise "dikili tarım arazisi" vasfında olduğu,her iki gruptaki arazilerin, tarımsal arazi kullanma kabiliyetine göre 1. sınıf tarım arazisi olduğudavaya konu olan arazilerin, Devlet Eliyle Sulanan Arazilerden olduğu,

-Dava Konusu Alanın tamamının 1. Sınıf Tarım Arazisi olduğu,

-Dava Konusu alanda bitkisel üretimin yanı sıra küçükbaş hayvan yetiştiriciliği ve arıcılık yapıldığı, bu nedenle bahse konu alandaki tarımsal üretim faaliyetlerinin, belirli kişi veya zümreleri değil mahalle halkını oluşturan çiftçilerin tamamına şamil olduğunun anlaşıldığı,

-Dava Konusu alanda Mülga Antalya İl Özel İdaresince tesis edilen ve 6360 Sayılı Yasa ile Antalya Büyükşehir Belediyesine devredilen sulama projesi ile alanın tamamının Devlet Eli ile Sulanan Araziler haline getirildiği, bu alanın tarım dışı kullanıma açılması halinde, açılacak Kömür Ocağı İşletmeciliği, Kırma, Eleme ve Paketleme Tesisinin Mevcut sulama tesisinin tüm şebekesini ortadan kaldıracığı, geride sadece Ana İsale Hattı ve Depolama Havuzunun kalacağı bu nedenle

T.C.

ANTALYA

3. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO :

KARAR NO :

tesisin sulayacağı bir tarım arazisinin kalmayacak olması nedeniyle Proje Bütünlüğünün Ortadan Kalkacağı,

-Etüt Raporunda net bir şekilde Tarımsal Potansiyel Açısından Önem Arz Eden bir saha olduğu açıklanan dava konusu alanın Tarımsal Dışı Amaçla Kullanımına izin verilmesinin doğru olmadığı,

-Alternatifinin olmadığı belirtilen bir alanın Tarımsal Dışı Amaçla Kullanımına izin verilmesinin yanlış olduğu,

-Etüt Raporunda, Tarım ve Orman Bakanlığının Talimatının 9. Maddesinin 4. Fıkrasında yer alan"...Planlı alana, karayoluna, köy/mahalle ulaşım yollarına veya tarım dışı alana sınırdaş olan arazilerde tarımsal kullanım bütünlüğü bulunmamaktadır." hükmü gerekçe gösterilerek, sanki sahada bulunan tüm parseller karayoluna, köy/mahalle ulaşım yollarına veya tarım dışı alana sınırdaşmış gibi değerlendirilerek sahanın tamamının Tarımsal Dışı Amaçla Kullanımına izin verilmesinin doğru olmadığı," görüş ve tespitlerine yer verilmiştir.

Bilirkişi raporundaki açıklamalar hükme esas alınabilecek nitelikte görülerek, bilirkişi raporu taraflara tebliğ edilmiş olup,davalı idare ve müdahil tarafından bilirkişi raporuna yapılan itirazlar yerinde görülmemiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinde de açıkça belirtildiği şekilde mutlak tarım arazilerinin tarım dışı amaçla kullanımının uygun görülmesi için öncelikle yapılacak yatırımın tarım arazisi vasfı olmayan yerlerde veya daha düşük vasıflı başka arazilerde yapılmasının mümkün olup olmadığı yönünde bir alternatif alan tespitinin yapılmasının zorunlu olduğu, alternatif alan bulunmaması halinde ise; mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri dışında kalan tarım arazileri için ise toprak koruma projesine uyulması, çevre arazilerdeki tarımsal kullanım bütünlüğünü bozmaması kaydıyla valilikler tarafından tarım dışı amaçla kullanım izni verilebileceği anlaşılmaktadır.

Bu durumda, dosyada mevcut bilgi-belgeler ve etüt raporları ile hükme esas alınan bilirkişi raporları bir bütün halinde değerlendirildiğinde; müdahil şirket tarafından gerçekleştirilecek madencilik faaliyetine konu alanın dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri (1. Sınıf tarım arazisi) vasfında olduğu, çevreleri itibarıyla alternatif alanların bulunmadığı, alanda yapılacak faaliyetin tarımsal bütünlüğü bozabileceği, sahada yer alan tarım arazilerinin bir kısmının karayoluna cepheli olup önemli bir kısmının iç kesimlerde olduğu anlaşıldığından, davaya konu işlemlerde hukuka ve mevzuata uygunluk bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, davacı yönünden **feragat nedeniyle karar verilmesine yer olmadığına**, diğer davacılar yönünden dava konusu işlemin **iptaline**, aşağıda dökümü yapılan 5.813,60 TL yargılama giderinin5.768,60-TL'sinin davalı idareden alınarak davacılar verilmesine, 92,20 TL müdahil yargılama giderinin müdahil üzerinde bırakılmasına, dava kısmen feragat ile sonuçlandığından 45,00-TL yargılama giderinin davacılar üzerinde bırakılmasına, karar tarihinde yürürlükte bulunan A.A.Ü.T uyarınca belirlenen 5.500,00-TL avukatlık ücretinin davalı idareden alınarak davacılar verilmesine, feragat sebebiyle aynı tarife uyarınca belirlenen 5.500,00-TL vekalet ücretinin davacılar tarafından alınarak davalı idareye verilmesine, hakkında karar verilmeyen 97,70-TL YD harcının harcı tahsil eden idarece davacıya; artan keşif ve posta ücretinin ise Mahkememizce yatıran taraflara iadesine, kararın tebliğini izleyen günden itibaren 30 gün içinde Konya Bölge İdare Mahkemesine istinaf yolu açık olmak üzere 11/01/2023 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan

Üye

Üye